

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію *Горечої Марти Юріївни*
«ІМУННІ ПРЕДИКТОРИ ДІАБЕТИЧНОЇ РЕТИНОПАТІЇ НА ТЛІ
МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ»,
на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 222 «Медицина» (галузь знань 22
Охорона здоров'я)

Актуальність обраної теми дисертації.

ЦД - пандемія сучасності, пов'язана зі зміною способу життя у більш сидячий, доступністю простих вуглеводів то перманентним стресом. З 2000 р. поширеність цукрового діабету у дорослих у віці 20–79 років збільшилася більш ніж утричі, з приблизно 151 мільйона (4,6%) до **537** мільйонів (10,5%) у 2021 р. Без достатніх дій, IDF прогнозує, що до 2030 року **643** мільйони людей матимуть діабет (11,3% населення). Якщо тенденції збережуться, кількість хворих до 2045 року зросте до приголомшливих 783 мільйонів (12,2%). Одним із частих предикторів цього захворювання є метаболічний синдром (МС). Епідеміологічні дослідження показали, що в індустріально розвинених країнах 15-25 % осіб віком 40-70 років мають всі основні компоненти МС. Ризик розвитку цукрового діабету у тричі більший порівняно як з окремо взятими чинниками ризику, так і з їх поєднанням. Основою МС, серед іншого, є інсулінорезистентність, тобто зниження реакції інсулінозалежних тканин (жирової, м'язової, печінки та ендотелію судин) на фізіологічні концентрації інсуліну. Одним із ускладнень притаманних МС, цукровому діабету та інсулінорезистентності є діабетична ретинопатія. Це основне ускладнення цукрового діабету з боку органу зору, займає чільне місце серед відомих причин зниження зору та сліпоти, а число випадків втрати зору в результаті цього ускладнення зберігає стійку тенденцію до постійного зростання.

Отже, беручи до уваги частоту захворюваності та втрату працездатності спричиненої діабетичною ретинопатією на тлі метаболічного синдрому та цукрового діабету - надзвичайно важливим є вивчення імунних предикторів з метою своєчасної діагностики, попередження ускладнень та профілактики розвитку цього захворювання.

Автор, виділяючи низку невирішених питань, ставить перед собою **мету**

–з'ясувати особливості імунної дисфункції, активності маркерів запалення та цитокінового статусу, обміну ліпідів, вуглеводів, гормональних змін у хворих на діабетичну ретинопатію на тлі метаболічного синдрому.

Вірогідність наукових положень і висновків, сформульованих у дисертаційній роботі визначається достатньою кількістю та високою якістю репрезентованого експериментального матеріалу. У дисертаційній роботі використовувались: біохімічні, імуноферментні, імунологічні, статистичні.

На основі проведеного комплексного дослідження вперше встановлено, що для імунного статусу хворих на діабетичну ретинопатію є характерними більш виражені зміни клітинного імунітету у пацієнтів з декомпенсованим цукровим діабетом - активація неспецифічної кілерної ланки імунітету, супресорного потенціалу та гуморального імунітету, ніж у пацієнтів з компенсованим цукровим діабетом на тлі метаболічного синдрому. Отримані результати дозволяють проводити патогенетичну корекцію ураження очей з урахуванням імунного дисбалансу. У хворих на діабетичну ретинопатію на тлі декомпенсованого цукрового діабету та метаболічного синдрому спостерігається значне зростання рівнів досліджуваних прозапальних інтерлейкінів. У хворих на діабетичну ретинопатію на тлі компенсованого ЦД та МС зниження співвідношення гострофазного маркера та прозапального чинника свідчить про переважання хронічного запального процесу в даній групі хворих на ДР.

Для хворих на ДР із інсуліновою залежністю характерним є зростання рівнів лептину, глюкози крові, глікозильованого гемоглобіну, знижений вміст С-пептиду та наявність гострого запального процесу. Для хворих на ДР без інсулінової залежності характерним є зростання рівнів лептину (виражено у жінок цієї групи), глюкози крові, глікозильованого гемоглобіну, знижений вміст С-пептиду та переважання хронічного запального процесу.

У інсулінозалежних хворих на діабетичну ретинопатію більш виражене підвищення рівня триацилгліцеролів у порівнянні із інсулінонезалежними хворими, що вказує на дисліпідемію.

При аналізі кореляційних зв'язків досліджуваних показників інсулінозалежних пацієнтів виявлено багаточислені зв'язки: 13 вірогідних

сильних позитивних і 9 вірогідних сильних негативних кореляційних зв'язків. При аналізі кореляційних зв'язків досліджуваних показників інсулінонезалежних пацієнтів виявлено багаточислені зв'язки: 22 вірогідних сильних позитивних і 17 вірогідних сильних негативних кореляційних зв'язків.

Практичне значення одержаних результатів.

Результати проведених досліджень розширюють існуючі уявлення про патогенез розвитку діабетичної ретинопатії, поєднаної з метаболічним синдромом та виявлення патогенетичної ролі факторів клітинного та гуморального імунітету, неспецифічної ланки, що дозволить покращити діагностику захворювання та попередити виникнення ускладнень, сприятиме розробці профілактичних засобів та методичних рекомендацій.

Результати проведених досліджень впроваджені у науково-освітній процес кафедр закладів вищої освіти.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих роботах.

За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць, з них 2 – у фахових виданнях рекомендованих ДАК України, 2 – у наукометричних базах Scopus та 3 – у матеріалах наукових конференцій.

Дисертаційна робота виконана на 162 сторінках комп'ютерного тексту (основний обсяг становить 110 сторінок), містить вступ, 5 розділів, висновки, список використаних джерел (всього 267 бібліографічних описів), додатки.

Робота ілюстрована 22 таблицями, 10 рисунками. Висновки обґрунтовані та вірогідні.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які викладені у дисертаційній роботі.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і практичних рекомендацій підтверджується застосуванням загальнонаукових (системного, логічного, аналітичного, узагальнення) та спеціальних (математико-статистичного) методів дослідження. Розроблені та викладені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є вірогідними та мають високий рівень обґрунтованості. Це підтверджується глибоким, аргументованим аналізом праць вітчизняних та іноземних дослідників, а також науковими

дослідженнями, виконаними авторкою при вирішенні завдань, які поставлені в роботі. Результати дослідження та наукові положення дисертації належно представлені в публікаціях у фахових виданнях.

Зауваження і пропозиції

Слід відмітити, що серйозних недоліків щодо оформлення дисертаційної роботи не виявлено.

В процесі ознайомлення з роботою виникло декілька запитань, які потребують пояснення:

1) Яке практичне значення отриманих Вами даних в галузі «Медицина»?

2) На що вказує вирахований Вами гендерний показник лептину?

Аналізуючи дану роботу слід зазначити, що вона є закінченою самостійною науково-дослідною роботою, яка вирішує актуальне наукове завдання щодо поглиблення розуміння патогенезу діабетичної ретинопатії, поєднаної з метаболічним синдромом та виявлення патогенетичної ролі клітинного та гуморального імунітету.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Горечої Марти Юріївни на тему: «Імунні предиктори діабетичної ретинопатії на тлі метаболічного синдрому» оформлена згідно з вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р № 40. За актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, методичним рівнем, теоретичним і практичним значенням, обсягом виконаних досліджень дисертація відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6-8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її авторка Гореча Марта Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент,

к.мед.н., доцент кафедри ендокринології Львівського
національного медичного університету
імені Данила Галицького

Х.А.Москва

24.10.2013

підпис _____

засвідчую _____

Провідний фахівець
відділу кадрів
ЛМНУ ім. Данила Галицького